

Graven naar minder mooie momenten is zwaar

Soms leverde fotograaf Eddy de Jongh (1920-2002) broddelwerk af, maar op andere momenten lieten zijn beelden een hartstochtelijke passie voor fotografie zien. Documentairemaker **David de Jongh** maakte met 'Foto Eddy' een indrukwekkend portret van het 'vat vol tegenstrijdigheden' dat zijn vader was..

tekst **RIANNE VAN DER MOLEN** beeld **SHODY CAREMAN**

Prinses

Irene noemde Eddy de Jongh - vooral bekend door zijn werk voor Vrij Nederland (VN) - ooit de brutaalste fotograaf die ze kende, toen hij haar met zijn camera op ski's achtervolgde tijdens een wintersport. En toen actrice Audrey Hepburn tijdens een bezoek aan Nederland werd bestormd door fotografen, klom Eddy in een lantaarnpaal om schreeuwend vanuit de lucht haar aandacht te trekken. Hepburn keek verbaasd op en de De Jongh maakte een prachtige foto. Zijn zoon, documentairemaker David de Jongh, hoorde tijdens het maken van 'Foto Eddy' een eindeloze stroom anekdotes. 'De leuke heb ik tijdens mijn jeugd ook wel van hem zelf gehoord', zegt

hij. 'Dat waren jongensboekverhalen die hij spannend kon vertellen.' Maar niet alles was zo vrolijk. Oud-collega's vertellen in de film over Eddy's onhandigheid. Zoals die keer dat hij een wielervedstrijd moest fotograferen, maar precies op het moment dat het peloton voorbij kwam, op de wc zat. 'Over dat soort minder glorieuze momenten zweeg hij. Zo heeft hij me ook nooit iets verteld over zijn grote

'Over de moeilijke momenten in zijn carrière had ik nooit een woord gehoord'

ruzie bij VN of andere conflicten daar. Over de moeilijke momenten in zijn carrière had ik nooit een woord gehoord.'

David de Jongh (46) is lange tijd vooral bekend als radiojournalist (NPS, AT5, Ikon) en nieuwslezer (ANP), maar vat in 2006 het plan op om een documentaire over zijn vader te maken. Hij contacteert het documentaire-programma 'Het Uur van de Wolf', maar daar hebben ze dat jaar al veel portretten over fotografen gepland staan. Ze vragen hem of hij nog andere ideeën heeft. Die heeft hij. David wil een portret maken van zijn voormalige leermeester Frans Bromet. Het resulteert in de goed ontvangen documentaire

‘De Grens van Frans Bromet’. Nog voor hij klaar is, begint hij aan een film over Otto Frank. Tussen het filmen door, is David dan al bezig het fotoarchief van zijn vader te ontsluiten. Na Eddy’s dood in 2002, maakt hij in twee jaar tijd rond de 80.000 scans van de negatieven. Tijdens dat proces, ontstaat langzaam het scenario van ‘Foto Eddy’. ‘Hij was een vat vol tegenstrijdigheden. Aan de ene kant ontzettend charmant, maar aan de andere kant heel egoïstisch. Als fotograaf werd hij door sommigen gezien als lui en ongeïnspireerd, terwijl hij ook enorm gepassioneerd kon fotograferen. Ik wilde focussen op beide kanten. Op zowel Eddy als persoon als op zijn werk. Omdat de fotografie zo samenhangt met zijn leven, is dat het vertrekpunt van de film geworden.’

Voor dit interview gaan we met David naar het onderduikadres van zijn joodse vader in Laren. Tijdens een razzia in 1944 verstopte Eddy zich daar onder een luik in de kledingkast. Hij werd niet gevonden. Nog altijd is een deel van de kruipruimte intact en voor de foto kruipt David de kleine ruimte in. Hoewel het er grappig uitziet, maakt deze plek zijn heftige familiegeschiedenis voelbaar. ‘Door de oorlog werd mijn vader kwetsbaar. De fotografie paste mooi bij de onderduiker die hij tijdens de Tweede Wereldoorlog was geworden. Het gaf hem de vrijheid om overal te komen. Achter de camera kon hij zich verschuilen.’

Voor de documentaire spreekt David ongeveer tachtig mensen. Vooral het graven naar de minder mooie momenten, valt hem soms zwaar. ‘Het was heftig om de scheiding van mijn ouders weer opnieuw op te rakelen, net als de ruzies met zijn vijfde vrouw Bernadette. Als jongetje logeerde ik daar geregeld

en ik weet nog precies hoe erg ik die ruzies vond. Dat hij later – na een lange periode waarin het goed ging – voor de tweede keer aan de drank raakte, was een nare periode. Het was vreselijk om scènes te maken over de tijd waarin hij alleen maar dronk en in bed lag. Maar ik kon dat soort onderwerpen niet ontwijken, want ik wilde een zo compleet mogelijke film maken.’ De dubbelrol van David, als zoon én documentairmaker, maakt ‘Foto Eddy’ extra indrukwekkend. In totaal laat hij vier van de vijf ex-vrouwen van zijn vader aan het woord, spreekt hij met zijn eigen moeder over waarom de relaties van Eddy allemaal mislukten en interviewt hij de fotografen die zijn plek inpikten bij VN. ‘Ik wist van te voren dat het zwaar zou worden’, zegt David. ‘Bij bijna al die geïnterviewden had ik ook mijn eigen emoties. Vreemd genoeg vond ik het niet lastig om mijn eigen moeder te interviewen, al vond die het zelf wel vervelend om het hele verleden op te rakelen. Persoonlijk vond ik het vooral pittig om fotograaf Willem Diepraam te interviewen. Voor mijn gevoel was hij de man die mijn vader verdreven had bij VN. Ik liet hem een aantal foto’s zien van Eddy en Diepraam had flinke kritiek. Hij vond het registreren, niet componeren. Hij zei: “Eddy keek, maar legde er geen persoonlijke blik in”. Dat heeft hij wel mooi gezegd, want zo was het

De documentaire van David de Jongh, Foto Eddy gaat in première tijdens het documentairefestival IDFA, dat van 20 november tot en met 1 december in Amsterdam gehouden wordt. Voor precieze tijden en locaties zie www.idfa.nl

ook.’ Daarom paste die stijl volgens David zo goed bij de stukken die Bibeb voor VN maakte. ‘Zij wilde in haar verhalen zoveel vertellen over de geïnterviewde; het beeld moest neutraal blijven. Eddy’s foto’s waren bijna pasfoto’s, waar je als lezer van alles in kon leggen.’

In de documentaire wordt duidelijk dat zijn vader vaak bewust kiest voor weinig opsmuk. Hij wil de situatie laten zien zoals hij is. Een van de conflicten met VN ontstaat door die houding. Eddy moet foto’s maken van drukke snelwegen bij een artikel over files. Als hij de foto’s vervolgens inlevert, blijkt er slechts sporadisch een auto op de beelden te staan. De gemoederen lopen hoog op en uiteindelijk wordt een andere fotograaf gestuurd om de klus te doen. ‘Dat conflict maakte als kind veel indruk op me’, zegt David. ‘Geregeld ging ik met hem mee om foto’s af te leveren bij VN. In de periode na deze ruzie, durfde Eddy niet meer de redactie op. Dus moest ik alles inleveren. Ik voelde de spanning, maar hij heeft nooit wat verteld over de situatie. Pas door de interviews met oud-redacteuren hoorde ik wat er gebeurd was.’

Tijdens het proces kantelt het beeld dat David van zijn vader heeft. ‘Door de conflicten bij VN ben ik hem eerst gaan zien als een loser en iemand die slecht werk afleverde. Maar hoe meer beelden ik bekeek, hoe beter ik ook zijn gepassioneerde kant zag. Hij is vanuit het niets gaan fotograferen en kon er in eerste instantie niets van. Andere fotografen vonden hem een hopeloos geval. Maar hij bleef oefenen en doorgaan, omdat hij dolgraag zijn geld wilde verdienen met de fotografie. Die gepassioneerde wilde ik naast zijn klunzigheid en egoïstische gedrag zetten, zodat Eddy uiteindelijk als een soort winnaar naar voren komt.’

inhoud

DOSSIER LEKKEN

DE MENINGEN

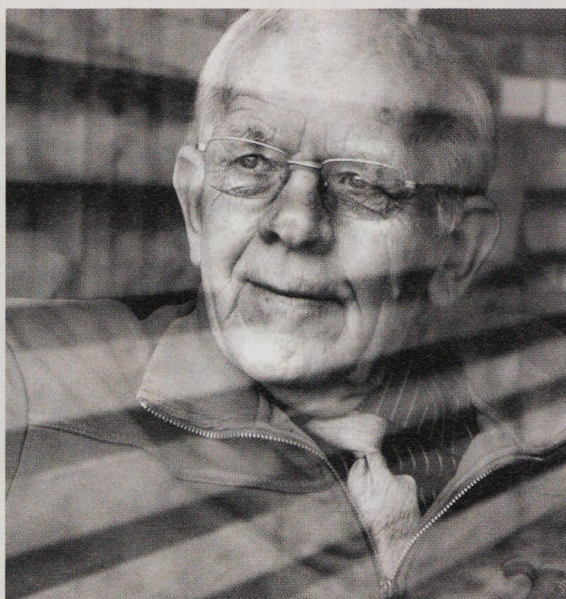
48 Manon Blaas: 'Het is net topsport'
Manon Blaas is sinds mei eindredacteur van Zembla. Ze noemt zichzelf een streber en een control freak. Met Villamedia sprak ze over 'de eredivisie van de onderzoeks-journalistiek'. Gevraagd naar het nut van Publeaks: 'Ik heb geen behoefte aan anonieme tips. Bij Zembla god ik die bijna altijd weg. Ik wil weten wie waarom ons wat vertelt.'

44 Telegraaf-journalist Jolande van der Graaf:

'Over bronnen sprak en spreek ik niet'

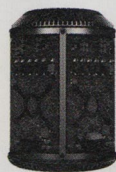
47 Twitter over Publeaks

52 Essay initiatiefnemers Publeaks over 'een luik dat de bron én de journalist beschermt'

56 Lessen voor de pers

Door zijn spoorwerk in de moordzaak waarbij zijn dochter het leven liet, werd Bauke Vaatstra een verlengstuk van journalisten.

64 Multimedia

Mac Pro, de machine heeft vanwege de niet te ontkennen prullenbakvorm wat gniffelende kritieken gehad.

69 Documentaire

Voorbespreking van niet te missen docu's voor journalisten tijdens IDFA. Van 20-11 t/m 1-12 in Amsterdam.

66 De schepping

Documentaire-maker David de Jongh maakte met 'Foto Eddy' een portret van het 'vat vol tegenstrijdigheden' dat zijn vader was.

75 Uitsmijter

Villamedia luncht bij Loetje met journalistiek-ondernemer Kees-Jan Dijkstra.

60 Essay Geertjan Lassche: Waarom bijt Staphorst niet van zich af?

63 Column Yvonne Berkeljon